SALÂT-I ZÂTİYYE

(El-Yakut el-Hamra ala Salât es-Suğra)

İBNÜ'L-ARABÎ

AÇIKLAMASI

SEYYİD MUHAMMED

NÛR'UL-ARABÎ

Kaddese'llâhü sırrahu'l azîz

Tercümesi

İhramcızâde

Hacı İsmail Hakkı

ALTUNTAŞ

İSBN:
ismailhakkialtuntas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak :
Baskı- Cilt :

08.06.2010

**BİR KÜLTÜR HİZMETİDİR
PARA İLE SATILMAZ**

Bir gece İbnu'l-Fârid rüyasında Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi görür. Rasûlüllah şaire nesebini sorar. O da cevaben dedesinden öğrendiği bilgilerle ona cevap verir. Nesebinin Benî Sa'd kabilesinden Efendimizin sütannesinin mensup olduğu soya kadar uzandığını söyler. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem:

"Hayır, Sen nesep olarak o kabileye mensup olabilirsin fakat muhabbet olarak benim soyumdansın" [1]

diye iltifat eder.

O, bu durumu aşağıda verilen beyitlerle ifade etmiştir:

نَسَبٌ   شَرْعِ ا َوىَ

بْيننا مِنْ نسبٍ منْ أَبَوَيْ

"Bizim aramızda gönül bağı yolu ile gelen bir nesep anne babadan gelen bir nesepten daha yakındır."[2]

---

[1] Divan, Mısır, 1290, s. 11-12; Şerhu Divâni İbni'l-Fârid Marseilles, s. 9-10

[2] Divan, Beyrut, 1879, s. 7

بِسْـ ـ ـمِ اِ الرحْمَنِ الرحِيمِ

ا مد رب العا والصلاة والسلام على رسولنا مد

وعلى اله وصحبه وسلم ا ع

Allah Teâlâ, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin şerefini ve yüceliğini belirtmek için, bizzat kendisi O'na salât etmiş, meleklere ve müminlere de O'na salât etmelerini emretmiştir. Nitekim Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerîm de buyurmuştur ki;

"Muhakkak ki Allah Teâlâ ve melekleri, Nebi'ye salât ederler. Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir içtenlikle selâm verin"[3]

Bu ayetteki emir bağlayıcıdır, emrin yerine getirilmesi gereklidir. Başka bir deyişle her müslümanın Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme salât ü selâm getirmesi farzdır. Ancak bunun zamanı, şekli, mekânı ve sayısı konusunda açıklama yapılmadığı için âlimler farklı yorumlar yapmıştır. Allah Teâlâ da emrinde, bir defa veya birçok kez diye bir kayıt ve sınır getirmemiştir.

Şifâ-i Şerîf müellifi Kadı iyaz, konu ile ilgili olarak, bir vakitle sınırlı olmaksızın Rasûlüllah

---

[3] Ahzâb, 56

sallallâhü aleyhi ve selleme salât ve selâm getirilmesinin vâcip olduğunu, Allah Teâlâ'nın Kur'ân-ı Kerim'de bunu emrettiğini, müctehid imamların ve diğer âlimlerin bu emrin vücûb ifade ettiği hususunda birleştiklerini söylemiştir. Fakat âlimler salât ü selâmın vaktinde ihtilâf etmişlerdir. İmâm Mâlik ve Hanefî âlimleri,

"Her müslümanın ömründe bir kez salât ü selâm getirmesi farzdır." derken, Şafiî ulemâsı **ise, "Farz olan salât ü selâm, namazda okunandır. Bunun dışındakiler farz değildir"** demişlerdir.

Âlimler ve mutasavvıflar salât ü selâmın, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin şeref ve mâkâmını yücelten ve Allah Teâlâ'nın indindeki kadr u kıymetini belirten bir ibadet olduğunu beyân etmiş, bu yüzden salât ü selâmla meşgul olan kişiye birçok nimetin ihsan olunacağını ifade etmişlerdir. Bu sayede insanlar Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bereketiyle, dualar kabul olur, ihtiyaçlar karşılanır, acı ve hüzünler giderilir, kul ilâhî rahmete nâil olur, dünyada ve ahirette maksadına ulaşırlar.

Übey b. Ka'b radiyallâhü anh anlattı:

" Ya Rasûlallah! Sana çok salât ü selâm getirmek istiyorum, duâmın ne kadarını buna ayırayım," dedim. Rasûlüllah:

"Ne kadar dilersen" buyurdu. Ben:

"Dörtte biri olur mu?" dedim. Rasûlüllah:

"Ne kadar dilersen, fakat daha fazla yapar-

san senin için daha iyi olur" buyurdu. Ben,

"Yarısı olsa nasıl olur?" dedim. Rasûlüllah:

"Ne kadar dilersen, fakat daha fazla yaparsan senin için daha iyi olur" buyurdu. Ben:

"Üçte ikisi kadar olsa" dedim. Rasûlüllah:

"Ne kadar dilersen, fakat daha fazla yaparsan senin için daha iyi olur" buyurdu. Ben:

"O zaman duâmın hepsini sana salât ü selâm getirmeye ayırayım" dedim. Rasûlüllah:

"O zaman isteklerin için (salât ü selâm) sana kâfi gelir ve günahların bağışlanır." buyurdu. [4]

Allah Teâlâ'nın izni ile ümmeti olma şerefine nail olduğumuz Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize geçmiş zamanlarda ancak izin ile okunan salâtlardan olan **Salât-ı Zâtiyye (Suğra)** yi kardeşlerimize faydalı olsun diye Türkçeye çevirip faydalı olmak niyeti ile

Ahmet Ziyâüddin Gümüşhânevî kaddese'llâhü sırrahu'l azîzin [5] tertip ettiği üç

---

[4] Ahmed b. Hanbel, Müsned, V, 136; Beyhakî, Süabu'l-îmân, II, 187; Heysemî, Mecmau'z-zevâid, X,160;

[5] Benzeri az bulunan, meşhur bir İslam âlimi, gerçek bir âbid ve zâhid, büyük cihadı (cihâd-ı ekberi) ve kâfirlerle yapılan cihadı (cihâd-ı küffârı) hakkıyla yerine getirmiş örnek bir mücâhid, şeyhler şeyhi, şöhret ve şatafata kapılmamış, ilm-i zâhiri ve ilm-i bâtını, tasavvufu, tarikatı ve şeriatı beraber götürmüş, çok ciddi ve çok vakur bir ârif-i kâmil; yüzden

cilt olan **Mecmuât'ül-Ahzâb** Kitabında İbnü'l-Arabî Cildinde geçen **Ebu Abdillah Muhyiddin Muhammed b. Ali b. Muhammed el-Hatimî et-Taî el-Endelüsi** kaddese'llâhü sırrahu'l azîzin meşhur olan bu salâtını Seyyid **Muhammed Nûr'ul Arabî Melâmî** [6] kaddese'llâhü sırrahu'l

---

fazla kâmil mürebbî ve halîfe yetiştirmiş bir mürşid-i kâmil ve mükemmil, nice nice hadis, kelam, fıkıh ve tasavvuf eseri yazmış çok velûd bir yazar; muhaddis, mütekellim, fakih, kutbü'l-aktâb, gavsü'l-vâsılîn **Ahmed b. Mustafa b. Abdurrahman el-Gümüşhânevî** 1228/1813 senesinde Gümüşhane' nin **Emirler** Mahallesinde dünyaya gelmiştir. XIX yüzyıl gibi Osmanlı Devleti'nin çalkantılı, buhranlı bir devrinde yaşamış olan Gümüşhânevî hazretleri; tarikat anlayışı, tekkesi, irşad hususiyeti, bir milyon-dan fazla müridi, padişahlar yanındaki nüfûzu, ta-savvuf, fıkıh ve hadise dair eserleri ve dünyanın çeşitli bölgelerine gönderdiği 116 halifesiyle günü-müzde de halen canlılığını muhafaza eden bir tesir ve şöhrete sahiptir.

Gümüşhânevî hazretleri 7 Zilka'de 1311/13 Mayıs 1893 senesinde sabahleyin saat 10 sularında ansızın gözünü açıp **"Hepsini isterim Yâ Kibriyâ'!"** diyerek ebedi âleme göç etmiştir. Kabri, Süleymaniye Camii avlusunda Kanûnî Sultan Süleyman Türbesi'nin kıble tarafındadır. Yanlarındaki kabirde zevceleri Havva Seher Hanım yatmaktadır.

[6] 1813 yılında Mısır'ın **"Mahalletü'l-kübrâ"** adlı kasabasında dünyaya gelen Seyyid Muhammed Nûr'un hayatı hakkındaki bilgileri halifelerinden Harîrîzâde Kemâleddin Efendi'nin **Tibyân ü**

Vasâ'ili'l-hakâ'ik fî beyân-ı selâsili't-tarâik adlı eserinden ve Bursalı Mehmet Tâhir'in onun hakkında yazmış olduğu menâkıbnâmesinden öğrenmekteyiz. Hz. Ali kerremallâhü vecheye nisbet edilen Noktatü'l-beyân adlı eseri şerh etmesinden dolayı **"Noktacı Hoca"** , Mısır'dan gelip Rumeli'ye yerleştiği için **"Arap Hoca"** ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin torunu Hz. Hüseyin aleyhisselâm soyundan geldiği için **"Seyyid"** lakaplarıyla tanınır. Muhammed Nûr'ül-Arabî, üstad ve mürşidi Hasan el-Kuveynî'nin

"Artık sana bütün ilimlerin yolu açıldı. Anadolu'ya git" emriyle Anadolu'ya gönderilmiş, bir süre sonra da kendi isteğiyle Rumeli'ye geçmiştir.

1839-1870 yılları onun Rumeli Nakşîliği ve Melâmilik arasında bir tasavvuf sistemi kurmaya başladığı bir dönem olmuştur. Muhammed Nûr, İstanbul'a geldiğinde Melâmiyye-i Bayrâmiyye (Orta Devre Melâmîleri) şeyhi **Abdülkadir Belhî**'yi kendisine bağlamak ve Melâmîliğin tek temsilcisi olmak istemiştir. Ancak Belhî'nin bunu kabul etmemesi üzerine bu isteğine erişememiştir. Muhammed Nûr'un **Şerif Efendi** ve **Latife Hanım** olmak üzere iki çocuğu olmuştur. Halifesi ve oğlu Şerif Efendi'nin hiç çocuğu olmadığı için maddî ve manevî soyu Latife Hanım ve damadı Abdürrahim b. Ali El-Melâmî (Fedâî) ile onların çocuklarından devam etmiştir.

Seyyid Muhammed Nûr'ul Arabî, kaleme aldığı eserlerde üçüncü devre Melâmîliğinin görüşlerini ortaya koymuştur. Abdülbâki Gölpınarlı (1931: 287-290) **bu eserlerin elli beş tane olduğunu, bunların otuz sekiz tanesinin Türkçe, on yedi tanesinin ise**

azîz Efendimizin şerhini[7] esas alarak açıklamaya çalıştık. Açıklamada Seyyid Muhammed Nûr'un kabul ettiği metnin diğer nüshalardan biraz

---

Arapça olduğunu belirtir. Muhammed Nûr'un bu eserlerinde, Melâmiyye-i Nûriyye olarak bilinen üçüncü devre Melâmîliğinin tasavvuf düşüncesinin özündeki vahdet-i vücut anlayışı ve kendi temellendirdiği tevhit anlayışı vardır. Melâmet-i Nûriyye'yi yaymak için büyük çaba harcayan Muhammed Nûr, bu gayretini galibiyetle sonuçlandırmış, Rumeli ve Batı Anadolu gibi geniş bir coğrafyaya yayılan Melâmet-i Nûriyye için Üsküp, Manastır, Prizren, Doyran, İstip, Tikveş, Köprü, Selânik, İstanbul gibi şehirlerde dergâhlar kurulmuştur. Melâmet-i Nûriyye'nin geniş bir coğrafî alanda ve geniş kitlelere yayılması için halifeleriyle birlikte gayret gösteren, birçok halife yetiştiren ve birçok talebeye hocalık eden Muhammed Nûr, 1888 yılında kendi evinde Hakk'a yürümüştür.] (ŞAHİN, Temmuz – 2009), s.8-9

[7]--Mecali'z-zehra ala's- salavat el – kübra / Muhammed Nur'ül-Arabî (1228-1305 H.) 297.71283 H. - Osman Ergin Yazmaları - OE_Yz_000580/16

--**Şerh salat es-suğra / Muhammed Nur el-Arabî (ö. 1305 H.)** 297.71305 H- Osman Ergin Yazmaları - OE_Yz_000269/10

--Mecali'z-zehra ala's-salâvat el-kübra / Muhammed Nur el-Arabî (1228 - 1305 H.) 1283 H. - Osman Ergin Yazmaları - OE_Yz_000702/19

--el-Yakut el-hamra ala salât es-suğra / Muhammed Nur el-Arabî (1228-1305 H.) 297.7- Osman Ergin Yazmaları - OE_Yz_000992/03

eksik olmasının sebebini bilmiyoruz. Açıklamada biz onu kullandığı kısmı esas kabul ederek hareket edeceğiz. Kelime ve harf sayısı sevabın artmasını sebep olduğu için meâlde mecmualardaki ortak olabilecek şekli esas alarak salâtın zenginliğini sağlamak istedik.

Allah Teâlâ'm, rızan için yaptığımız işlerden dolayı affını diler, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin şefaatini arzu niyaz ederiz.

İhramcızâde
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
Esenler /İstanbul
2010

صلوة الذاتية

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللهم صَلِّ عَلىٰ الطلْعَةِ الذّاتِ الْمطَلْسَمِ

وَالْغَيْثِ الْمطَمْطَمِ وَالْكَمَالِ الْمُكتمِ

لاَهوتِ الْجَمَالِ وَناسوتِ الْوِصَالِ طَلْعَةِ

الْحقّ كتُوب إِنْسَانِ الأزَلِ [كَنْزِ هويةِ

إِنْسَانِ عَيْنِ الأزَلِ] فِي نَشْرِ مَنْ لَمْ يَزَلْ

مَنْ أقَمْتَ بِهِ نَوَاسِيتَ الْفَرْقِ إِلى قَابَ

نَاسوتِ الْوِصَالِ الأقْرَبِ إِلى طُرقِ الْحَقّ

فَصلِّ اللهم بِهِ فِيهِ مِنه عَلَيْهِ وَسَلمَ تَسْلِيماً

كَثِيراً وَالْحَمْدُ لِلهِ رَبِ الْعَالَمِينَ

SALÂT-I ZÂTİYYE AÇIKLAMASI

بِسْـ ـ ـمِ ا ِ الرحْمَنِ الرحِيمِ

Genellikle şeriat, tarikat ve hakikat ehli söze besmele hep ile başlamıştırlar. Şeyhimiz Muhyiddin İbnü'l Arabî kaddese'llâhü sırrahu'l azîzde bu nedenle salâta besmeleyle başladı.

Besmele tevhid makamlarının en üstünü olan Ehadiyyetü'l cem ve vahidiyyetü'l fark[8]

---

[8] **Fark:** Arapça, ayırt, başkalık alameti, ayırmak, seçilmek gibi manaları vardır. Tasavvufî olarak **"senden alınana cem, sana verilene fark"** denir. Çoklukta birliği, birlikte çokluğu, herhangi bir karşılıklı engelleme olmadan görmek demektir. Yine bir tarife göre, beşerî hallere yaklaşma ve kulluğu yerine getirme açısından kulun kesbine, fark denir. Allah tarafından olan ihsan ve lûtuflar da, cem'dir.

Fark-ı cem: Arapça cem'in ayırımı veya ayrılması. Toplanma halinden fark haline geçiş. Zat-ı Ehadiyyet şuûnlarının ortaya çıktığı mertebelerde, Bir'in zuhur yoluyla çoğalmasıdır. Bu, Bir'in, kendi suretleri ile ortaya çıkan sırf itibarlardır, yani zihnî planda olan bir zuhur (ortaya çıkış) olayıdır.

Ehadiyyetül'l cem: (Bir var başka yok)

Vahidiyyetü'l fark: (Birlikte diğerleride var)

Hazret-i Ehadiyyet: Arapça, Ehadiyyet (birlik)'in hazır oluşu demektir. Allah Teâlâ'nın sırf kendinden ibaret zâtı. Burada, sıfatlar ve isimler, söz konusu değildir, buna la te'ayyün (belirsizlik) mertebesi

mertebesidir. Allah Teâlâ buyurdu ki;

قُلِ ادْعوا اللّهَ اَوِ ادْعوا الرحْمَنَ اَيا مَاتَدْعوا فَلَه الاَسْمَاءُ الْحسْنى

“De ki: İster Allah deyin, ister Rahman deyin, hangisini derseniz deyin, en güzel isimler O'nundur.” [9]

Yani mutlak ulûhiyet zât-ın ismi **Allah**, rahîmiyetin kendisi olan **Rahman** veya diğer zâtın mertebelere göre aşikâr olan güzel isimleriyle Allah Teâlâ’yı çağırın (dua edin) demektir.

“Zât” bütün mertebelerde belirdiği için Allah Teâlâ **“hangisini derseniz deyin en güzel isimler O'nundur”** dedi. Bu ise zât-ın birliğine isimlerin farkıyla ve sonra cem (bütün) ile bakmaktır, diyebiliriz.

Bu hal Allah Teâlâ’nın isimleri **ilâllah, fillâh, billâh, maallâh** ve **anillah** ı[10] **tevhid** mertebelerinde ve geçtikten sonra daimî zikirle tecelli-i efâl, tecelli-i sıfat, tecelli-i zâtta seyr edişi ve daha sonra **cem**den **vücudü’l ceme** yükselişidir. Bahsettiğimiz durum **Ehadiyyetü’l cem** ve **fark** (iniş)tir.

---

denir.

Hazret-i Vâhidiyyet: Arapça, Vahidiyyet'in hazır oluşu demektir. Hazret-i Ehadiyyetin ortaya çıktığı mertebe olup, Hazret-i Ehadiyyetten sonra gelir.

[9] İsrâ, 110

[10] Allah Teâlâ’ya, Allah Teâlâ’da, Allah Teâlâ’yla(Sıfat Esma), Allah Teâlâ olarak(Zat), Allah Teâlâ’dan

Bu yükselme ve (iniş) seyri ancak mürşid-i kâmil ile olur.

Muhyiddin İbnü'l Arabî kaddese'llâhü sırrahu'l azîz üç vecihte (İsrâ, 110 ayetindeki üç duruma istinaden) besmeleyi söyledi.

Allah Teâlâ gerçeği söyler ve doğru yola hidayet eder. [11]

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلىٰ الطَلْعَةِ الذّاتِ الْمُطَلْسَمِ

"Ey Allah Teâlâ'm zâtının görünüşü, hali ve her şeyiyle tılsımlı [12] olan Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme salât kılmanı diliyoruz."[13]

Ey Allah Teâlâ'm dünya ve ahirette hakikati idrak edilmeyen kişiye salât demektir.

وَيحَذركُم الله نَفْسَه وَالله رَؤفٌ بِالْعِبَادِ

"Kullarına karşı şefkatli olan Allah size

---

[11] يَهْدِى اِلَى الْحَق وَاِلَى طَرِيقٍ مسْتَقِيمٍ (Ahkâf, 30)

وَالله يَقُولُ الْحَق وَهوَ يَهْدِى السبِيلَ (Ahzab, 4)

[12] **Tılsım:** Şifre

İnsanın sırrı, Allah Teâlâ'nın sırrının zahirî yönü, Allah Teâlâ'nın sırrı, insanın batının sırrıdır. Bu sırrın ekmeli ise Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemdir.

[13] Arapça metinlerin altındaki mealler ek olarak yapılmıştır. Şerhin Metninde yoktur.

kendinden korkmanızı emreder.” [14]

لَاتُدْرِكُهُ الْاَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْاَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِ

“Gözler O'nu göremez; hâlbuki O, gözleri görür. O, eşyayı pekiyi bilen, her şeyden haberdar olandır.”[15]

قَالَ لَنْ تَرَينِى

“Allah Teâlâ buyurdu ki: beni kat'iyyen göremezsin” [16]

Yani, Ancak yüksek izzet olan rubûbiyetle, Allah Teâlâ’nın zâtı görebilirsin, demektir. Bu nedenle yüksek ve ulvî zât-ını dünya ve ahirette izzet perdesi ile görmek mümkün olur. Bu perde rububiyyettir. Onun zât-ı kemal sıfatlar ile geldiğinden, Rubûbiyyet tam olarak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemde zuhur etmiştir.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

مَنْ رَآنِى فَقَدْ رَأى ا لْحَق

"Beni gören Hakk'ı görmüştür".[17]

---

[14] Âl-i İmrân, 30

[15] En’âm, 103

[16] Â’raf, 143

[17] Buhârî'de gelen bu hadiste: **"Rüyada beni gören hakkı (gerçeği) görmüştür."**

Buhari,Tabir, 10; Müslim, Rüya, 11; İbn-i Hanbel, III/55; V/356; Heysemî, Mecmau’z zevâid, VII/181; Tebrizî, Mişkâtül-mesâbih, 461; Beyhakî, **Delâilü'n-nübüvve,**VII/45; Tirmizî, **Şemail,** 210. Nevevî bu

الْمُطَلْسَمِ Hakikatte ikinci bir şeyin O'nun fazileti ve kavuştuğu makama ebedî kavuşması mümkün olmayan ulviyetli kişidir, demektir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ulviyeti diğer yaratıkların makamına ulaşamamaları ve izzetle perdelenmesindendir.

İblis İzzete yemin ederken O'nun izzetini görmedi. İzzet Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve

---

hadisi:

"Kişi Allah Resulünü gerek bilinen sıfatı üzere gerekse bundan başka bir sıfatta görsün gerçekten kendisini görmüştür diye tefsir eder. " Nitekim Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz Hazretleri **"Beni gören Hakk'ı görür"** buyurdu. Zîrâ resullerin her biri insân-ı kâmildir. Ve insân-ı kâmil **'Allah'** ism-i câmi'inin mazharıdır. Ve Allah ismi, bütün esmâ-i ilâhiyyeyi cami' olunca insân-ı kâmil dahi cemî'-i esmâ-i ilâhiyyenin mazharı düşer. İşte **"Allah Teâlâ âdemi kendi suretinde yarattı"** hadîs-i şerifinde beyân buyurulan 'âdem'den murâd, insân-ı kâmildir. Zîrâ cem'iyyet-i esmaya mazhariyetinden dolayı Hakk'ın suretidir ve Hak onun hüviyyetidir. Tevhidde kudret,

"Benim halkıma benim sıfatımla çık, seni gören beni görür ve seni kasd eden beni kasd eder; ve seni seven beni sever,"

hadîs-i kudsîsine muhâtab olan insân-ı kâmile mahsûstur."

(Bkz. A.A.Konuk, **Füsûsul-Hikem Tercüme ve Şerhi,** IV/37, 193).

sellemin makamı idi. İblis dedi ki;

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ **“İblis: senin izzet ve şerefine andolsun ki, onların tümünü azdıracağım dedi.”** [18]

İzzet gözlerden perdelendiği için, İblis Âdem aleyhisselâma secde etmedi.

Buradaki mana **“Ey Allah Teâlâ’m hakikati senin zâtın olan ve meydana çıkışı da sıfatların, fiillerin ve isimlerinin tılsımı olan Muhammed’e salât ve selam olsun”** demektir.

وَالْغَيْثِ الْمُطْمَطَمِ

“Ey Allah Teâlâ’m cömert, ihsanı çok, bereketli vb. okyanus olan yağmur(un) Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme salât kılmanı diliyoruz.”

اَلْغَيْثِ : Evvel, Âhir, Zâhir ve bâtında olduğu halde görünmediği gibi gizlide de kalmayan yağmurdur.[19]

وَالْغَيْثِ الْمطَمْطَمِ : Bütün mertebeleri toplayan okyanustur.

Allah Teâlâ اَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ **“Onlar gör-**

---

[18] Sâd, 82

[19] اَلْغَيْثِ : Yağmur damlası (Burada yağmur olarak kabul etmek daha uygundur.)

mediklerine inanırlar” [20] ayetiyle övdü. Yine Allah Teâlâ imanlarına şehâdet etti.

شَهِدَ الله اَنه َلا اِلَهَ اِلا هوَ وَالْمَلِئكَةُ وَاُولوا الْعِلْم قَاِئمًا
بِالْقِسْطِ لاَ اِلَهَ اِلا هوَ الْعَزِيز الْحَكِيم

“Allah Teâlâ, kendisinden başka bir ilâh bulunmadığına adâletle kâim olarak şehâdet etmiştir. Melekler de, ilim sahipleri de (şehâdette bulunmuşlardır). O hakîmden başka asla bir ilâh yoktur.” [21]

Buradaki mana; **“Ey Allah Teâlâ’m hakikati ve yaratılışı bütün mertebeleri kapsayan (rahmet) yağmurun Muhammed’in zâtına salât ve selam olsun”**

(Yani) her şey olan (cami-i küll) Allah Teâlâ’yı sûret ve hakikat ile toplayan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem olunca, **“Yağmur”** sözle anlatılması mümkün olmayan işaretlerin bittiği şey demektir.

Kelâm şehadet âleminden olduğundan, hakikat ehli **Ehadiyyetü’l cem** i birde başka birin olmadığı bu makam (الواحدية لا الاحدية) Rasûlüllah

---

[20] Âl-i İmrân, 3

[21] Âl-i İmrân, 18

“Allah, adaleti ayakta tutarak (delilleriyle) şu hususu açıklamıştır ki, kendisinden başka ilâh yoktur. Melekler ve ilim sahipleri de (bunu ikrar etmişlerdir. Evet) mutlak güç ve hikmet sahibi Allah'tan başka ilâh yoktur.”

sallallâhü aleyhi ve selleme mahsus olduğunu belirtmektedir.

Ömer b. Farid [22] kaddese'llâhü sırrahu'l azîz beyitte dedi ki;

فجل فنون الا اد ولا د ا فئة غ ه العمر أفنت

"İlimlerin birliği ulvî olduğundan ömür ağacının birlik kökünü sınıflara ayırma."

Bahsedilen ilimlerin birliği **cem**, **hazretü'l**

---

[22] **Ömer bin Farid:** (H.576-632) (M. 1180-1234) Kahire'de doğdu ve orada Hakk'a yürüdü. Mütefekkir ve mutasavvıf olup büyük şairlerdendir. Divanı vardır.

"Her güzelin güzelliği kendisi için onun cemalinden ödünç verilmiştir, hatta o bütün güzelliklerin kaynağıdır." (Abduh eş-Şimâlî, Dirâsât fî Târîh'il-Felsefeti'l-'Arabiyyeti'l-İslamiyye, Beyrut, 1979. s. 561)

"Sevgiliyi anarak bir şarap içtik ki şarap yaratılmadan onunla sarhoş olduk." (Divan, Beyrut, 1879, s. 70)

"Çağdaşlarımın nasibi benim artıklarımdır. Benden öncekilerin fazileti varsa, benim yanımda zaten faziletin değeri yoktur." (Divan, s. 70)

"Kendisine bakana her defasında başka türlü tecelli etti.

Ve onu her gördüğümde değişik buldum. Onu kâh Lubne isminde, kâh Busayna isimli ve kâh Azze isimli bir ayrı ayrı görürüm."

cem ve **cem'ül cem** ve Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme mahsus olan ehadiyyetü'l cemdir.

وَالْغَيْثِ الْمطَمْطَمِ sözü **"Ey Allah Teâlâ'm "Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin cömert, ihsanı çok, bereketli vb. okyanus olan yağmurun Muhammed'in zâtına salât ve selam olsun."** demektir.

وَالْكَمَال اُلْكَتمِ

"Ey Allah Teâlâ'm sırrını ve kendi sırlarını hakikatiyle gizleyen [23] Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme salât kılmanı diliyoruz."[24]

لَاهُوتِ الْجَمَالِ

"Ey Allah Teâlâ'm ilâhî ve mânevî âlemin güzelliği Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme salât kılmanı diliyoruz."

---

[23] **Ketm:** Saklamak. Gizlemek. Sır tutmak. Söylememek

[24] Bu kısma Seyyid Muhammed Nûr kaddese'llâhü sırrahu'l azîz şerh yapmamıştır.

Âlemler **Lâhut âlemi**[25], **sıfatlar âlemi** ve **isimler âlemi** diye üçe ayrılır.

Zât, ilâhî hakikattir.

Bu âlem idrâk edebilir mi veya edilemez mi diye sorarsan, bir kısım insanlar dediler ki lâhut âlemi dünya ve âhirette idrak edilebilir.

Bazıları âhirette idrâk edilebilir. Bazıları da dünya ve ahirette idrâk edilemez dediler. İtibar edilen bu son sözdür. Çünkü rüyet (görmek) idrâkın üzerine muvaffak olamaz. Zât-ı görüş ilimle idrak edilemez.[26] Allah Teâlâ buyurdu ki;

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِهِ عِلْمًا

“O, insanların geleceklerini de geçmişlerini de bilir. Onların ilmi ise bunu kapsayamaz.” [27]

Sıfatlar nispet itibarıyla bilinir fakat görülmez.

Fiiller ise eserleri ve tesirleri ile bilinir.

Bu sebeple İlâhî hazretler beştir.[28]

Hazret-i Zât âlemi (Gayb âlemi)

Hazret-i Lâhut âlemi (İsimler ve sıfatlar)

Hazret-i Ceberût (Hakikatler)

Hazret-i misâl âlemi

Hazret-i Nâsut âlemi (Cisimler âlemi)[29]

---

[25] **Lâhut:** İlâhî âlem. Ulûhiyet âlemi. Ruhanî, manevî âlem

[26] Gördüğünü ifade edemez.

[27] Tâhâ, 110

[28] **Hazret:** Hazır olmayı ifade eden Arapça bir kelime.

[29] Sınıflamalarda değişiklikler olabilmektedir.

الْجَمَالِ ilâhî suretlerin güzelliğidir.

Buradaki mana: **"Ey Allah Teâlâ'm isimlerin, sıfatların zuhur ettiği ve bütün güzelliklerin toplandığı Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme salât kılmanı diliyoruz."**

وَنَاسُوتِ الْوِصَالِ

"Ey Allah Teâlâ'm cisimler âleminin Sana kavuşma sebebi olan Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme salât kılmanı diliyoruz."

نَاسُوتِ ruhların zuhur yeri olan cisimler âlemidir.

الْوِصَالِ Şehâdet âleminden cem'ül cem makamına ulaşmak demektir. Cem'ül cem tam müşahede makamıdır. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin şuhudu ise **câmi'ül cem** dedir.[30] Bu makam celâl ve cemâl arasında her

---

[30] Makamat-ı tevhid üçtür.

Tevhidi ef'al ve tevhidi sıfat ve tevhidi zattır. Ehli kemal, bu meratib-i tevhide birçok isimler koymuşlardır.

Ve makamat-ı ittihat dahi dörttür.

Cem, hazret'ül cem, cem'ül cem ve ahadiyet'ül cemdir.

şeyin maddesini topladığından bütün cem makamları kapsar.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin yaratılışı üstün ve büyük [31]olduğu için **“Onun yaratılışı ve ahlakı için Kur’ân’dır”** denildi.[32] Allah

---

Bu mâkâmata dahi ehli kemal çok isimler tayin eylemişlerdir.

Tevhid Mertebeleri ef’al ve sıfat ve zat, **Merâtib-i velayet’tir**.

Cem, **Mertebe-i Sıddîkîn**’dir.

Hazret’ül cem, **Mertebe-i Mukarrebin**’dir.

Cemm’ül cem **Mertebe-i nübüvvet’tir**.

“S. Muhammed Nûr, Risale-i Salihiyye (Vasiyetname)”

[31] **"Hakîkaten sen büyük bir ahlâk üzeresin"** (Kalem, 4)

[32] Ayşe radiyallâhü anhaya Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin ahlâkından soruldu, dedi ki

“O’nun ahlakı Kur’ân-ı Kerim’di”

(Ebu Dâvûd, Sünen, et-Tatavvu 26, nu: 1342, c. 2, s. 87-88.)

Yani: Onun edepleriyle edepleniyor, ahlakıyla ahlaklanıyordu. Kur’ân-ı Kerim’in methettiği onun rızasında, Kur’ân-ı Kerim’in kınadığı, onun kızgınlığındaydı. Bir rivayette de Ayşe radiyallâhü anha dedi ki:

“Onun ahlakı Kur’ân-ı Kerim’di, onun rızası için razı olur, onun kızgınlığı için kızardı.”

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki; **“güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim”**

Teâlâ Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem hakkında بِالْمُؤْمِنِ َ رَؤُفٌ رَحِيمٌ **"O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir."** [33] buyurdu.

Bu ayetin işaretiyle Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem cemâl tecellisinin karşılığı olan **Bast**'ı [34] ile İsâ aleyhisselâma üstün geldi. Kavmi İsrailoğulları gibi O'nu esir edip boynuna zincirler prangalar geçirmediler.[35] Kavmi itaat etmedi diye ikinci kat göğe de yükselmedi. Peşinden gelen rahipler ve kıssısîn de ruhbaniyet bidati

---

(İmam Mâlik, Muvatta, Kitabu Husni'l-Huluk (8) C. 2, s. 904; Ahmed İbn Hanbel, Müsned, c. 2, s. 38.)

[33] Tevbe, 128

[34] **Bast**: Genişlemek, açmak, yaymak. Allah Teâlâ'nın cemâl tecellisiyle kalbin sükûn ve huzur içinde ferahlaması.

[35] **"Onlar ki yanlarındaki Tevrat ve İncil'de yazılı bulacakları elçiye, o okuyup yazma bilmeyen peygambere uyarlar. O, onlara iyilik emreder ve onları kötülükten alıkoyar, temiz, hoş şeyleri kendileri için helal, murdar şeyleri üzerlerine haram kılar, sırtlarından ağır yüklerini, üzerlerindeki bağları ve zincirleri indirir atar. İşte o zaman ona iman eden, ona tam saygı gösteren, ona yardımcı olan ve onun peygamberliği ile birlikte indirilen nuru izleyen kimseler; işte o asıl maksada ulaşan kurtulmuşlar, onlardır."** (Â'raf, 157)

çıkardılar.[36]

“Sonra bunların izinden ardarda rasüllerimizi gönderdik. Meryem oğlu İsa'yı da arkalarından gönderdik, ona İncil'i verdik; ona uyanların kalplerine şefkat ve merhamet vermiştik. Uydurdukları ruhbanlığa gelince, onu biz yazmadık. Fakat kendileri Allah rızasını kazanmak için yaptılar. Ama buna da gereği gibi uymadılar. Biz de onlardan iman edenlere mükâfatlarını verdik. İçlerinden çoğu da yol-

[36] Ruhbanlık, arapça **"rahibe"** fiilinden gelmiştir. **“rahbe”** kelimesinin anlamı korkmaktır. Kur’ân-ı Kerim’de olumlu anlamlarda kullanılmıştır. **“terehheb”** fiili ise Allah Teâlâ’ya en mükemmel şekilde kulluk etmek anlamına gelir ve ruhbanlık yapmak anlamında kullanılır. **“rahib”** korkan demektir ve çoğulu **“ruhban”**dır. **“tebettül”** bazen ruhbanlık anlamında kullanılmıştır. **"burhân-ı kâtı’"** isimli farsça sözlüğe göre ruhban kelimesinin kökü farsçadır ve ruh ile bân kelimelerinden oluşur. Ruh **'zühd', bân 'sahip'** anlamında olmak üzere ruhban zâhid demektir.

Kur’ân-ı Kerim’de geçen **“kıssîsîn”** (tekili kuss, kıssîs) kelimesi hıristiyanların önde gelen âlimleri şeklinde tanımlanır. Keşiş adı da verilen bu zümre sebebiyle Hıristiyanların müslümanlara daha yakın olduğu belirtilir. Allah Teâlâ, Kur’ân-ı Kerim’de halkın mallarını haksız yere yiyen **“ahbâr”**ı kınamıştır ki ahbâr hıristiyan ve yahudilerin papaz ve hahamlarına verilen isimdir.

dan çıkmışlardır." [37]

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Musa, Nuh ve diğer nebiler aleyhimüssselâm de Kabz[38] ve celâl ile üstün oldu. Onlar kavimlerine sıkıntılardan dolayı sert, katı, oldular. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem ise kavmine sert ve katı olmadı.

وَناَسوتِ اْلوِصَال Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem

"Ben, müsâmahakâr hanîf dini (el-Hanîfiyye es-Semha) ile gönderildim"[39] buyurduğu gibi insanları doğru ve hanif dine ulaştıran oldu.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin üstünlüğü Allah Teâlâ'nın muvafık görmesi ile **"Âdem su ile çamur arasında iken ben nebi idim"** [40] buyurmasındandır.

---

[37] Hadid, 27

Bu konuda bazı hadisler şöyledir: **"ben ruhbanlıkla emrolunmadım.", "ruhbanlık bize farz kılınmadı.", "islam'da ruhbanlık yoktur."**

[38] **Kabz**: Tutmak. Ele almak. Kavramak. Almak. Tahsil etmek. Teslim almak. * Amelde zorluk çekmek.

[39] İbn Hanbel, V 266. Ayrıca bkz. Buhârî, İmân 29; Tirmizî, Menâkıb 32, 64; İbn Hanbel III, 442

[40] Buhâri, Edeb, 119; Ahmet b. Hanbel, IV, 406; Müslim, Fezailu's-sahabe, 28; Aliyu'l Kari, 272. 273; Aclûnî. II/187

طَلْعَةِ اُ قّ

"Ey Allah Teâlâ'm hakikatinle göründüğün Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme salât kılmanı diliyoruz."

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem tam mazhariyetle Allah Teâlâ'nın göründüğü yerdir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin

"Beni gören Hakk'ı görmüştür" [41] buyurması beşeri yönünden görünme olmayıp hakikat cihetindendir. Allah Teâlâ buyurdu ki;

قُلْ اِنمَا اَنا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يوحَى اِلَى اَنمَا اِلٰهكُمْ اِلٰهٌ واحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجوا لِقَاءَ رَبِهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلاً صَالِحًا وَلاَ يشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِهِ اَحَدًا

"De ki: Ben, yalnızca sizin gibi bir beşerim. (Şu var ki) bana, İlâh'ınızın, sadece bir İlâh olduğu vahyolunuyor. Artık her kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa, iyi iş yapsın ve Rabbine ibadette hiçbir şeyi ortak koşmasın."[42]

Muhakkak ki beşer hiçbir zaman Allah Teâlâ

---

[41] Buhari,Tabir, 10; Müslim, Rüya, 11; İbn-i Hanbel, III/55; V/356; Heysemî,Mecmau'z zevâid, VII/181; Tebrizî, Mişkâtül-mesâbih, 461; Beyhakî, **Delâilü'n-nübüvve,** VII/45; Tirmizî, **Şemail,** 210.

[42] Kehf, 110

olamaz. Ancak Allah Teâlâ'nın isimlerine ayna olabilir veya hakikatteki varlığı Hakk'tan başkası olamaz denilebilir. Çünkü mahlûkat yaratılışta Allah Teâlâ'nın kendisi olmayıp eserleridir.

Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'de İbrahim aleyhisselâmın bu anlayış durumunu şu şekilde açıklıyor.

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَاٰ كَوْكَبًا قَالَ هٰذَا رَبِّى فَلَمَّا اَفَلَ قَالَ لَاۤ
اُحِبُّ الْاٰفِلِينَ - فَلَمَّا رَاَ الْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هٰذَا رَبِّى فَلَمَّا اَفَلَ
قَالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنِى رَبِّى لَاَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ - فَلَمَّا
رَاَ الشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هٰذَا رَبِّى هٰذَاۤ اَكْبَرُ فَلَمَّاۤ اَفَلَتْ قَالَ يَا
قَوْمِ اِنِّى بَرِىۤءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ

"Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü, Rabbim budur, dedi. Yıldız batınca, batanları sevmem, dedi.

Ay'ı doğarken görünce, Rabbim budur, dedi. O da batınca, Rabbim bana doğru yolu göstermezse elbette yoldan sapan topluluklardan olurum, dedi.

Güneşi doğarken görünce de, Rabbim budur, zira bu daha büyük, dedi. O da batınca, dedi ki: Ey kavmim! Ben sizin (Allah'a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım."[43]

İbrahim aleyhisselâmda istek ve heves galip

[43] En'âm, 76-78

olunca Allah Teâlâ'nın her şey de zuhurunu kayyumiyyet [44] yönüyle bilmek istedi. **"Rabbim budur"** derken Allah Teâlâ'nın tecellisini suretlerde parlayan nurdan başka bir şey olamaz diye düşünüyordu.

İbrahim aleyhisselâm **"Nûr"** İsmini yıldızda, ayda ve güneşte tecelli cihetinden gördüğü için **"Rabbim budur"** demekte idi. Hakikat yönünden ise taayyün, zuhur ve suret yönünden olmadığı için فَلَما اَفَلَ قَالَ لاَ اُحِب اْلاَفِلِ َ **"Yıldız batınca, batanları sevmem"** ile

فلاَ اقول له هذا ر **"Bu şekilde ben onlara Rabb diyemem"** demek istedi. Çünkü noksan sıfat rubûbiyyette[45] için söylenilemez. Aslında burada İbrahim aleyhisselâm noksan sıfatların rubûbiyyette olamayacağı ve nispet edilemeyeceği gösterdi. Bunun yanında da hakkıyla kulluk etmenin nasıl olacağını zahiren göstermek istedi.

كَنُوبُ ِاْنسَانِ اْلاَزَلِ [46]

---

[44] **Kayyumiyet**: Allah Teâlâ'nın ezelî ve ebedî oluşu, dâimî mevcudiyeti, bâkiliği.

[45] **Rububiyyet-i Mutlaka**: Her şeyi kaplayan ve idaresi altına almış olan Allah Teâlâ'nın rububiyyeti.

[46] كْنزِ هويةِ ِاْنسَانِ عْينِ اْلاَزَلِ **Bazı nüshalarda bu şekilde geçmektedir.**

"Ey Allah Teâlâ'm ezelde bakışların hepsini yönelttiğin Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme salât kılmanı diliyoruz."

كَثُوب veya كَثِيب olarakta okunabilir. Câmi' (bütün-hepsi) demektir.

أِنسَانِ Bakışların yöneldiği insan

اْلاَزَلِ Allah Teâlâ'nın kendisi.

Allah Teâlâ, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemde nazarlarının tümünü zât, sıfat ve fiiller olarak zuhur ettirmiştir. Çünkü Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bütün yaratılmışların asıl zuhur yeridir. Zahir olan eşyaların ve zatların hakikatidir.

Burada **"İnsan"**ı beşer olarak düşünürsek insanlardan birisi manasındadır.

"İnsan-ı ezelî" ise Allah Teâlâ'nın ilmi ezelisindeki, demektir.

"Suretü'l İnsan-il Ezelî" ise halk âlemindeki insanda olacak bütün maddî suretleri toplayan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemdir demek olur.

"Ey Allah Teâlâ'm Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin makamı ve derecesi hürmetine

---

"Ey Allah Teâlâ'm ezelde insanın aslı ve kendisi olan Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme salât kılmanı diliyoruz."

bize rahmet kılmanı diliyoruz.”

Muhyiddin İbnü’l Arabî bu kelamdan sonra buyurdu ki;

نَشْرِ مَنْ لَمْ يَزَلْ

“Hakk’ın varlıkları fazilet üzere Halk âleminde ve eşyada ortaya çıkarışında (en faziletli Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemdir.)”

نَشْرِ Fazilet üzere yaratmak, demektir.

مَنْ لَمْ يَزَلْ Hakk’tır. Yani Yaratılış faziletlerinde hakikatinin bütün olarak zuhur ettiği Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemdir. Çünkü o yaratılışın aslıdır.

مَنْ أَقَمْتَ بِهِ نَوَاسِيتَ الْفَرْقِ

“Ey Allah Teâlâ’m insanlardaki faziletleri onunla belirlediğin Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme salât kılmanı diliyoruz.”[47]

قَابَ نَاسُوتِ الْوِصَالِ الْاَقْرَبِ

“Ey Allah Teâlâ’m kavuşmadaki yakınlığı “Kâbe kavseyn” olan Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme salât kılmanı diliyoruz.”

---

[47] Seyyid Muhammed Nûr’ul-Arabî açıklamasında bu bu kısım yoktur.

"Kâbe kavseyn" [48] e işaret edilmektedir. Yani **İki kavs** Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin vücud dairesine inişi ve ebed dairesine çıkışı;

Mebde ve maad (Başlangıç ve dönülecek yer) kavsi ismi altında bütün isimleri içine alması;

Evvel ve ahir de böyledir. Yine Zâhir ismi nüzül (iniş) batın uruc (yükselme) kavsidir.

Kâbe kavseyn makamı Allah Teâlâ'nındır.

Ehadiyyetü'l cem' makamı ise **"Makam-ı Muhammedî"** olarak tabir edilir.[49] اَلْوِصَالِ اْلاَقْرَبِ

---

[48] **Kâbe Kavseyn:** Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Mîrac gecesinde bilmediğimiz bir şekilde Allah Teâlâ'ya yakınlığından kinâye olan bir tâbir. Kur'ân-ı Kerim'de meâlen buyruldu ki:

***"*O** (Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem) **Rabb'ine Kâbe Kavseyn veya daha yakın oldu."** (Necm,9)

Ehl-i sünnet âlimleri buyurdu ki: "Mîrâc, ruh ve cesed birlikte olarak Mekke-i Mükerreme'den Kudüs'e ve oradan yedi kat göğe, sonra Sidre denilen yere ve Sidre'den Kâbe Kavseyn makâmına uyanık olarak, gece bir anda götürülmüş ve getirilmiştir. Bunu yapan, Allah Teâlâ'dır ve ancak O yapabilir.

"Kâbe Kavseyn tahtının Sultânı sen, ben bir hiçim, Misafirinim dememi saygısızlık sayarım." (Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî)

[49] **"Yetimin malına yaklaşmayın"** (En'am, 152) ayetinin tefsirinde bu konu mecâzen ifade edilmektedir.

diye bahsedilende budur.

اِ طُرُقِ الْحَقِّ

“Hakk yolarında (“Kâbe kavseyn”e kavuşmak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemindir.)”[50]

فَصَلِّ اللهُمَّ بِهِ

“Ey Allah Teâlâ’m senin göründüğün Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme (bu saydıklarım nedeniyle) salât kılmanı diliyoruz.”

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Allah Teâlâ’nın mazhariyetidir.

فِيهِ

“Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem mazhar-ı küll’dür.” Yani Allah Teâlâ onda tam olarak zuhur etmiştir.

مِنْهُ

“Ey Allah Teâlâ’m senin zuhurun O‘ndan ve yine O’nadır.”

---

[50] Seyyid Muhammed Nûr’ul-Arabî açıklamasında bu bu kısım yoktur.

عَلَيْهِ

"Ey Allah Teâlâ'm, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem rahmete kavuşmuş olduğu gibi diğer şeyler O'nunla Senin rahmetine kavuştular.

وَسَلَمَ تَسْلِيماً كَثِ اً

"Ey Allah Teâlâ'm! Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme fark halinde tarifi mümkün olmayacak kadar çokça selam [51] kılmanı da diliyoruz."

وَالْحَمْدُ ِ رَبِّ الْعَالَمِ َ

"Hamd ve şükür âlemlerin Rabbi olan Allah Teâlâ'yadır." [52]

---

[51] Fark âlemi beşeriyet ile ilgili olduğu için "selam" kelimesi dünyaya işaret eder.

[52] Açıklamalarda hata ve kusurlar şahsıma aittir. **Tercümenin bittiği tarih 08.06.2010**